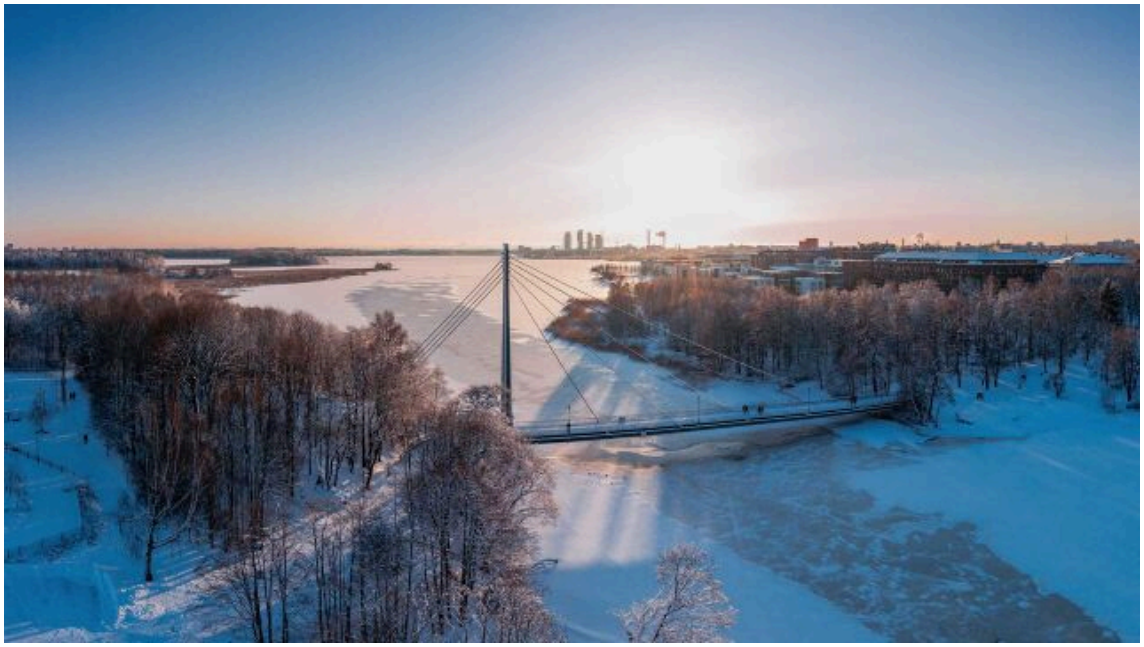
Ennuste

Talouskasvu viriää vähitellen

Suomen talous | 17.12.2024

Suomi toipuu taantumasta hitaasti. Talous supistuu vielä tänä vuonna 0,5 %. Epävarmuus maailmantalouden näkymistä hillitsee viennin kasvua. Yksityinen kulutus elpyy hitaasti, sillä luottamus talouteen on heikkoa ja työttömyys lisääntyy yhä. Toisaalta korkojen odotetaan alenevan edelleen, mikä tukee investointeja ja kulutusta. Vuonna 2025 talous kasvaa 0,8 % ja seuraavina vuosina 1,8 % ja 1,3 %. Inflaatio pysyy alle 2 prosentissa lähivuosina. Talouskasvun viriäminen ja mittavat sopeutustoimet vahvistavat julkista taloutta, joka säilyy silti syvästi alijäämäisenä.



Maailmantalous on kehittynyt melko vaisusti vuoden 2024 aikana, ja euroalueen talouskasvu on vaimeaa. Suomen vientimarkkinoiden kasvu toipuu asteittain, kun kansainvälinen kauppa elpyy lähivuosina. Lisääntyvät geopoliittiset jännitteet kuitenkin uhkaavat euroalueen talouden ja maailmantalouden näkymiä.

Rahoitusolot ovat keventyneet korkojen laskun vuoksi. Rahoitusmarkkinoilla odotetaan 3 kuukauden euriborkoron laskevan edelleen myös vuonna 2025. Rahoitusolojen keveneminen tukee talouskasvun elpymistä sekä Suomessa että euroalueella.

Talouden kokonaiskysyntä supistuu 0,5 % vielä vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaa 0,8

prosenttia ja kasvu vahvistuu seuraavana vuonna 1,8 prosenttiin. Ennustejakson lopulla vuonna 2027 kasvu tasaantuu 1,3 prosenttiin, eli lähelle pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksia.

Yksityinen kulutus vähenee vuonna 2024 ostovoiman vahvistumisesta huolimatta, sillä kuluttajien luottamus on heikkoa ja työttömyyden uhka on koholla. Kulutus kasvaa vain niukasti vuonna 2025, sillä kotitalouksien ostovoiman kasvu pysähtyy tilapäisesti työttömyyden lisääntymisen, verotuksen kiristymisen ja sosiaalietuuksien leikkaamisen vuoksi. Yksityisen kulutuksen kasvu vahvistuu vuosina 2026–2027. Ostovoima alkaa jälleen kasvaa, kun suhdanne vahvistuu, työllisyys paranee ja kotitalouksien tulot kasvavat.

Investoinnit vähenevät yhä voimakkaasti vuonna 2024. Usko investointeihin alkaa vähitellen palautua, kun suhdanne kääntyy ja rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkojen laskevan. Yksityiset tuotannolliset investoinnit alkavat kasvaa hitaasti vuonna 2025, mutta asuinrakentamisessa kasvua ei juurikaan vielä nähdä. Luottamuksen vahvistuminen ja väestönkasvu elvyttävät asuntojen kysyntää ja asuinrakentamista ennustejakson loppupuolella. Myös tuotannollisten investointien kasvu vahvistuu.

Suomen vienti jää melko heikoksi vuonna 2024, vaikka siinä on näkynyt jo kasvun merkkejä. Vienti piristyy hiljalleen vuodesta 2025 alkaen, kun vientimarkkinoiden suhdanne vahvistuu. Rahapolitiikka on jo keventynyt, ja korkotaso on laskenut globaalisti. Tämä lisää taloudellista toimeliaisuutta ja piristää Suomen viemien investointitavaroiden kysyntää maailmalla. Euroalueen talouden vaimea kasvu kuitenkin hillitsee Suomen viennin kasvua.

Inflaatio on hidastunut vuonna 2024 selvästi. Verojen korotukset kuitenkin nostavat kuluttajahintoja vuonna 2025. Vuosina 2026–2027 talouden suhdanne vahvistuu ja kotitalouksien ostovoima kohenee, minkä vuoksi kotimainen kulutuskysyntä pitää yllä maltillista inflaatiota. Inflaatio pysyy silti alle 2 prosentissa koko ennustejakson ajan.

Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne painaa työmarkkinoita. Ennustejakson alussa suhdanne ei vielä voimistu niin, että työvoiman kysyntä kasvaisi riittävästi työllisyystilanteen parantamiseksi. Työllisyys kohenee, kun työvoiman kysyntä piristyy noususuhdanteessa vuosina 2026–2027. Työttömyysaste laskee 7,7 prosenttiin, mikä on lähellä rakenteellisen työttömyysasteen tasoa.

Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen heikkenee neljään prosenttiin vuonna 2024, ja sen jälkeen se pienenee alle 3 prosenttiin vasta vuonna 2027. Vahvistuva talouskasvu ja hallituksen päättämät finanssipolitiikkaa kiristävät sopeutustoimet alkavat kohentaa julkisen talouden tasapainoa vuodesta 2025 alkaen. Samaan aikaan julkista taloutta rasittavat kuitenkin mm. julkisen palvelutarpeen ja korkomenojen kasvu sekä menolisäykset puolustukseen. Julkinen velkasuhde kohoaa 87 prosenttiin vuonna 2027.

Ennusteen riskit ovat voittopuolisesti ennustettua heikomman talouskehityksen suuntaan. Yhdysvaltain kauppapolitiikan kiristyminen uhkaa vaikeuttaa Suomen viennin kasvumahdollisuuksia. Geopoliittiset jännitteet Ukrainassa ja Lähi-idässä kasvattavat edelleen epävarmuutta maailmantaloudessa. Kotimaassa finanssipolitiikan kiristyminen saattaa lyhyellä aikavälillä heikentää yksityistä kulutusta arvioitua voimakkaammin. Talous voi lähivuosina kasvaa myös ennakoitua nopeammin. Suhdanteen käännekohdissa talous on usein elpynyt ripeämmin kuin etukäteen on arvioitu.

Taulukko 1. Ennusteen keskeiset tulemat

Prosenttimuutos edellisestä vuodesta	2023	2024e	2025e	2026e	2027e
Bruttokansantuote	-1,2	-0,5	0,8	1,8	1,3
Yksityinen kulutus	0,3	-0,3	0,5	1,5	1,2
Julkinen kulutus	3,4	0,2	-0,4	0,3	-0,0
Kiinteät investoinnit	-9,0	-7,5	3,4	6,1	3,3
Yksityiset kiinteät investoinnit	-10,1	-10,6	0,9	6,7	4,6
Julkiset kiinteät investoinnit	-3,6	7,1	13,3	4,2	-1,3
Vienti	0,2	-0,3	2,7	2,7	2,9
Tuonti	-6,6	-1,1	2,2	3,5	3,0
Kysyntäerien vaikutus kasvuun					
Kotimainen kysyntä	-1,3	-1,8	0,9	2,2	1,4
Nettovienti	3,2	0,3	0,2	-0,3	-0,1
Varastojen muutos ja tilastovirhe	-3,1	1,0	-0,3	0,0	-0,0
Säästämisaste, kotitaloudet, %	1,4	3,1	2,6	2,6	2,4
Vaihtotase, % BKT:stä	-0,4	0,5	0,1	-0,4	-0,5
	2023	2024e	2025e	2026e	2027e
Työmarkkinat					

e=ennuste.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Prosenttimuutos edellisestä vuodesta	2023	2024e	2025e	2026e	2027e
Tehdyt työtunnit	0,2	-1,2	0,0	0,9	0,5
Työllisyysaste, 20–64-vuotiaat, %	77,9	76,7	76,3	76,5	76,6
Työttömyysaste, %	7,2	8,3	8,7	8,2	7,7
Yksikkötyökustannukset	5,3	-0,6	2,5	1,7	1,8
Palkansaajakorvaukset työntekijää kohden	3,5	-0,1	3,5	2,7	2,5
Tuottavuus	-1,7	0,5	1,0	1,0	0,7
Bruttokansantuote, hintaindeksi	3,9	1,1	1,5	1,7	2,0
Yksityinen kulutus, hintaindeksi	4,6	1,0	1,9	1,6	1,8
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	4,3	1,0	1,9	1,5	1,7
Pl. energia	5,0	2,0	2,5	1,6	1,7
Energia	-1,8	-7,9	-3,6	-0,1	1,0
Julkinen talous, % suhteessa BKT:hen					
Julkisyhteisöjen rahoitusasema	-3,0	-4,0	-3,7	-3,3	-2,9
Julkinen EDP-velka	77,1	81,7	84,6	85,9	87,3

e=ennuste.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Toimintaympäristö: oletukset ja rahoitusolot

Maailmantalouden kasvu vahvistui hieman syksyn aikana. Kansainvälisen kaupan odotetaan vähitellen piristyvän lähivuosina, ja samalla Suomen vientikysyntä kasvaa. Inflaatio pysyy maailman päätalousalueilla maltillisena, ja rahoitusolojen odotetaan keventyvän edelleen, mikä tukee talouskasvua sekä Suomessa että muualla maailmassa. Lisääntyvä epävarmuus Yhdysvaltojen ja Kiinan tulevista kauppasuhteista uhkaa kuitenkin heikentää maailmankaupan näkymiä. Ennuste perustuu 26.11.2024 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Maailmantalous kasvaa vaimeasti lähivuosina

Maailmantalous on kehittynyt melko vaisusti vuoden 2024 aikana, mutta maailmankaupan kasvu vahvistui hieman syksyn aikana (kuvio 1). Kansainvälinen tavarakauppa on kasvanut hitaasti, sillä teollisuustuotannon suhdanne on ollut heikko maailman päätalousalueilla. Maailmantalouden kehitys on kuitenkin ollut kaksijakoista. Etenkin Yhdysvalloissa talous on kuluneena vuonna kasvanut ja työmarkkinat ovat säilyneet vahvoina, kun taas Kiinassa kotimainen kysyntä on ollut vaisua ja kiinteistöalan vaikeat ongelmat jatkuvat.

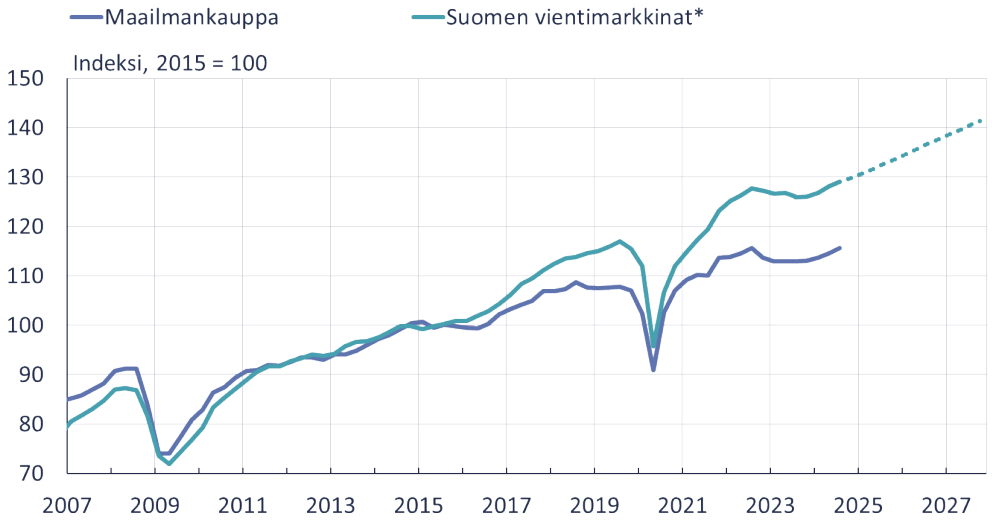
Vuosien 2022–2023 nopean inflaation jakson jälkeen kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut kehittyneissä talouksissa, mikä vahvistaa kuluttajien ostovoimaa. Inflaation hidastumisen ansiosta myös rahapolitiikkaa on laajasti löysätty ja korot ovat laskeneet. Ennusteessa maailmantalouden kasvun oletetaan hieman kiihtyvän vuonna 2025, sillä erityisesti nousevissa talouksissa suhdanne vahvistuu. Maailmankauppa samalla vähitellen toipuu, kun kansainvälinen kysyntä vahvistuu. Sen jälkeen maailmantalouden vuotuinen kasvu vakiintuu melko vaimeaan, hieman yli 3 prosentin vauhtiin (taulukko 2), sillä Yhdysvaltojen ja Kiinan hidastuva talouskasvu heikentää koko maailmantalouden kehitystä.

Euroalueella suhdanne on ollut vaisu jo pidemmän aikaa ja erityisesti teollisuustuotanto on kehittynyt varsin heikosti, etunenässä Saksassa. Euroalueen talouskasvun ennakoidaan vahvistuvan vähitellen vuosina 2025–2026, kun yksityinen kulutus ja investoinnit elpyvät. Euroalueen BKT kasvaa silti lähivuosina vuosittain vain reilun prosentin vauhtia. Inflaatio hidastuu vuoteen 2026 mennessä 2 prosenttiin ja säilyy senkin jälkeen maltillisena, mikä tukee talouskasvun vahvistumista.[1]

Myös Suomen vientimarkkinoiden kasvu vähitellen vauhdittuu, kun kansainvälinen suhdanne vahvistuu (taulukko 2). Etenkin euroalueen ulkopuolinen kysyntä Suomen vientituotteille kasvaa, kun taas euroalueella vaimea talouskasvu ja erityisesti Saksan talouden sitkeät vaikeudet heikentävät Suomen vientikysyntää. Yhä lisääntyvät geopoliittiset jännitteet, Yhdysvaltojen kiristyvä kauppapolitiikka ja huolet kauppasodasta Yhdysvaltain ja Kiinan välillä uhkaavat kuitenkin hidastaa maailmankaupan ja Suomen vientikysynnän kasvua (ks. Tullit ja kauppapoliittinen epävarmuus heikentävät talouskasvua).

Kuvio 1.

Suomen vientikysyntä toipuu vähitellen



Lähteet: CPB, eurojärjestelmä ja Suomen Pankki.
*Vientiosuuksilla painotettu tuonti Suomen viennin kohdemaissa. Ennusteen taustalla oleva oletus vientimarkkinoiden kasvusta on kuvattu katkoviivalla.

© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@VientiMk_taso

Raaka-aineiden hintakehitys on eriytynyt vuoden 2024 aikana. Öljy on halventunut viime vuodesta, sillä sen kysyntä on ollut maailmantalouden ja etenkin Kiinan heikon suhdannetilanteen vuoksi melko vähäistä, OPEC-maiden ulkopuolinen öljyntuotanto on lisääntynyt merkittävästi ja öljyntuottajamailla on runsaasti vapaata tuotantokapasiteettia. Ennusteessa öljyn hinnan oletetaan laskevan markkinaodotusten mukaisesti ja päätyvän noin 69 dollariin barrelilta vuonna 2027 (taulukko 2). Konfliktit ja jännitteet Lähi-idässä toisaalta ylläpitävät paineita öljyn hinnan nousuun.

Muiden raaka-aineiden hinnat puolestaan ovat nousseet vuoden 2024 aikana. Niiden oletetaan nousevan edelleen vuonna 2025 ja pysyvän korkeina myös vuosina 2026–2027 (taulukko 2). Elintarvikeraaka-aineet – etenkin kahvi ja soijapapu – ovat tänä vuonna kallistuneet, sillä niiden suurta tuottajamaata Brasiliaa ovat koetelleet kuivuusjaksot. Metallien hintaa nostaa muun muassa maailmanlaajuisen korkosyklin kääntyminen laskuun.

Korkojen odotetaan laskevan edelleen

Euroopan keskuspankki (EKP) päätti joulukuun kokouksessaan laskea kaikkia kolmea ohjauskorkoaan 0,25 prosenttiyksikköä.[2] EKP:n keskeisin ohjauskorko eli talletuskorko laskee 3,00 prosenttiin, perusrahoitusoperaatioiden korko 3,15 prosenttiin ja maksuvalmiusluoton korko 3,40 prosenttiin. EKP:n neuvoston mukaan euroalueen inflaatio hidastuu hyvää vauhtia.

Neuvoston arvion mukaan useimmat pohjainflaation mittarit viittaavat siihen, että inflaatio asettuu keskipitkällä aikavälillä kestävästi kahden prosentin tavoitteen tuntumaan. EKP:n neuvosto määrittää rahapolitiikan mitoituksen kokouskohtaisesti aina tuoreimpien tietojen perusteella. Korkopäätökset perustuvat etenkin inflaationäkymiä koskevaan arvioon, jossa otetaan huomioon tuoreimmat tiedot taloudesta ja rahoitusoloista, pohjainflaation kehityksestä ja siitä, miten voimakkaasti rahapolitiikka välittyy talouteen.

Rahoitusolot ovat keventyneet selvästi vuoden 2024 aikana. 12 kuukauden euriborkorko on laskenut reilusti alle 3 prosenttiin 4,2 prosentin huipustaan, jossa se oli syksyllä 2023. Samalla uusien asunto- ja yrityslainojen keskikorko on merkittävästi alentunut (kuvio 2). Rahoitusmarkkinoilla odotetaan, että 3 kuukauden euriborkorko laskee edelleen myös vuosina 2025–2026 ja päätyy 2,2 prosenttiin vuonna 2027 (taulukko 2). Rahoitusolojen keveneminen tukee talouskasvun elpymistä sekä Suomessa että euroalueella.

Pankkien luotonannon seurantakyselyn mukaan sekä kotitalous- että yrityslainojen luottoehdot ja lainamarginaalit säilyivät syksyllä ennallaan eikä suomalaisten pankkien luottopolitiikassa ollut merkittäviä muutoksia. Pankit odottavat luottopolitiikkansa säilyvän ennallaan myös vuoden lopulla. Elinkeinoelämän suhdannebarometrin mukaan rahoituksen saatavuuteen liittyvät vaikeudet hieman lieventyivät syksyn aikana alkuvuoteen verrattuna. Rakentamisessakaan rahoitusvaikeudet eivät enää syksyllä lisääntyneet, vaikka ne ovat alalla yhä yleinen ongelma.

Kuvio 2.



Taulukko 2. Ennusteen oletukset

Volyymin prosenttimuutos edellisestä vuodesta	2023	2024[e]	2025[e]	2026[e]	2027[e]
Euroalueen bruttokansantuote	0,5	0,7	1,1	1,4	1,3
Maailman bruttokansantuote (pl. euroalue)	3,6	3,4	3,5	3,3	3,2
Maailmankauppa (pl. euroalue)*	0,9	4,0	3,6	3,3	3,2
	2023	2024[e]	2025[e]	2026[e]	2027[e]
Suomen vientimarkkinat**, prosenttimuutos	-0,2	1,7	2,9	3,0	2,9
Öljyn hinta, Yhdysvaltain dollari / barreli***	83,7	81,8	71,8	70,1	69,2
Raaka-aineiden hinnat (pl. energia) Yhdysvaltain dollareina, prosenttimuutos	-12,5	8,9	5,8	-0,4	-1,7
Suomen kilpailijamaiden vientihinnat euroina, prosenttimuutos	-4,6	0,2	2,0	2,2	2,0
Euribor, 3 kk, %***	3,4	3,6	2,1	2,0	2,2
Suomen nimellinen efektiivinen valuuttakurssi****	101,5	102,8	102,5	102,5	102,5
Euron arvo Yhdysvaltain dollareina*****	1,08	1,08	1,06	1,06	1,06

**Laskettu tuonnin painotettuna keskiarvona.*

***Suomen vientimarkkinoiden kasvu on tuonnin kasvu Suomen viennin kohdemaissa keskimäärin niiden vientiosuuksilla painotettuna.*

****Markkinaodotuksiin perustuva tekninen ennusteoletus.*

*****Laaja nimellinen efektiivinen valuuttakurssi, 2015 = 100. Valuuttakurssi vahvistuu, kun indeksi nousee.*

******Oletus muuttumattomasta valuuttakurssista.*

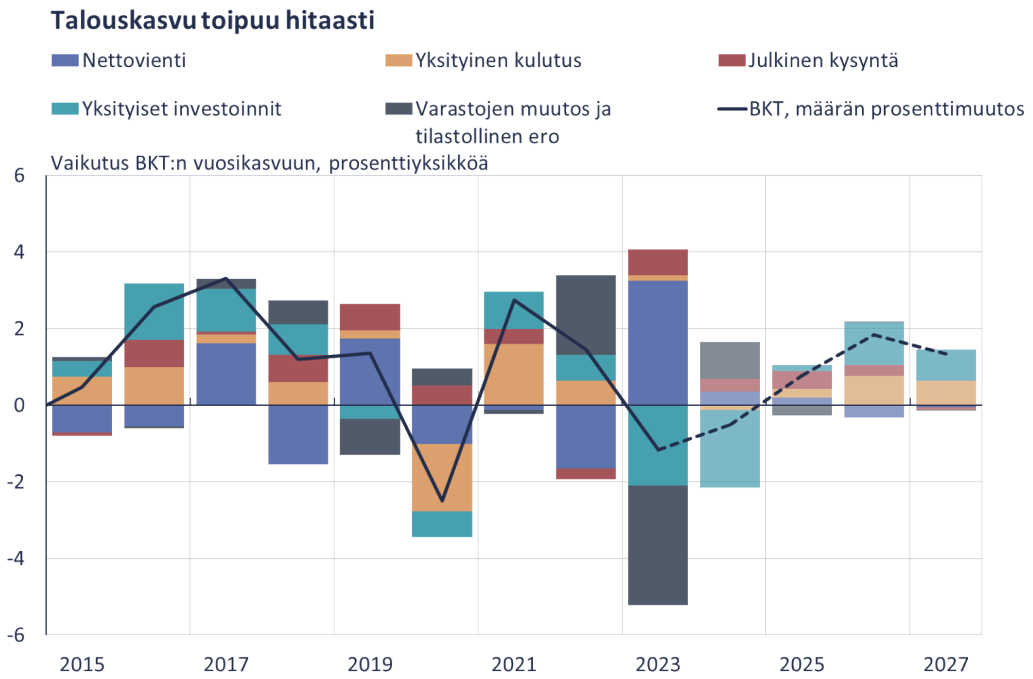
[e]=ennuste.

Lähteet: EKP ja Suomen Pankki.

Kysyntä ja julkinen talous

Suomen talous supistuu vuonna 2024. Talouden kokonaiskysyntä alkaa hitaasti kasvaa vuonna 2025. Yksityinen kulutus ja investoinnit alkavat asteittain toipua, kun kuluttajien ja yritysten luottamus talouteen kohenee vähitellen, taloudellinen epävarmuus hälvenee ja korkotason odotetaan alenevan. Maailmantalous piristyy asteittain, mikä vahvistaa Suomen viennin kasvua. Julkinen talous säilyy syvästi alijäämäisenä, ja julkinen velkasuhde kasvaa edelleen, vaikka mittavat sopeutustoimet kohentavatkin vähitellen julkisen talouden rahoitusasemaa.

Kuvio 3.



Kunkin kysyntäerän vaikutus BKT:n kasvuun on laskettu sen määrän kasvun ja edellisen vuoden arvo-osuuden perusteella. Vuosien 2024–2027 luvut ovat ennusteita.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@Kontribuutio

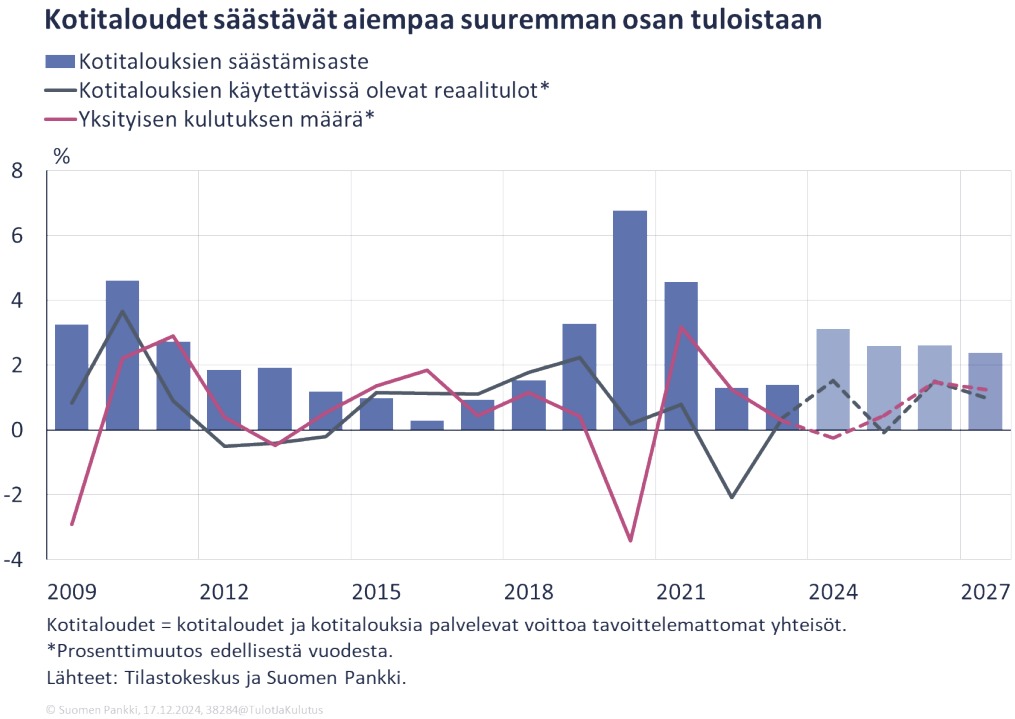
Yksityinen kulutus kasvaa vaisusti

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitulot eli niiden ostovoima alkoi vahvistua vuoden 2023 aikana, kun inflaatio hidastui selvästi (kuvio 4). Ennusteen mukaan vuonna 2024 kotitalouksien ostovoima vahvistuu edelleen, sillä inflaatio on maltillista ja palkat nousevat aiemmin sovittujen työehtosopimusten mukaisesti. Korkotaso on kuluneen syksyn aikana alentunut selvästi, mikä vähentää velallisten kotitalouksien korkorasitusta nopeasti. Eläkkeisiin, toimeentulotukeen ja eräisiin muihin sosiaalietuuksiin vuoden alussa tehdyt suuret indeksikorotukset ovat myös vahvistaneet ostovoimaa kokonaisuutena. Työmarkkinatilanne on kuitenkin selvästi heikentynyt ja työttömyys lisääntynyt kesän ja syksyn aikana, eikä ansiotulojen kehitys siksi tue ostovoiman

kasvua tänä vuonna. Lisäksi useisiin sosiaalietuuksiin on kohdistunut tänä vuonna leikkauksia, mikä on heikentänyt monien kotitalouksien toimeentuloa.

Ostovoiman vahvistumisesta huolimatta yksityinen kulutus supistuu vuonna 2024, sillä kulutushalut ovat vähäisiä ja taloudellinen epävarmuus on yhä merkittävää (kuvio 4). Kuluttajien luottamus on ollut hyvin heikkoa jo pidemmän aikaa, eikä kuluttajien mielialoissa toistaiseksi näy kohenemista. Monet kotitaloudet ovat varovaisia ja kotitaloudet säästävät vuonna 2024 aiempaa suuremman osan tuloistaan verrattuna edellisvuoteen. Hidas inflaatio ja pienenevät korkomenot mahdollistavat säästöjen kerryttämisen.

Kuvio 4.



Kotitaloudet = kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
*Prosenttimuutos edellisestä vuodesta.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@TulotJaKulutus

Vuonna 2025 yksityinen kulutus kasvaa vain niukasti, sillä ostovoiman kasvu pysähtyy tilapäisesti (kuvio 4). Inflaatio hieman kiihtyy, sillä yleinen ALV-kanta nousi syyskuussa 2024 ja lisää veronkorotuksia tulee voimaan vuoden 2025 alussa. Työmarkkinoiden heikko suhdanne jatkuu, eikä työttömyys vielä vähene. Lisäksi useisiin sosiaalietuuksiin kohdistuu yhä leikkauksia. Epävarmuus omasta toimeentulosta ja talouden kehityksestä pysyy yhä suurena, mikä hillitsee kulutushaluja. Säästämisaste pysyy siksi verrattain korkeana. Samalla kuitenkin rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkotason edelleen alenevan vuoden 2025 aikana, mikä tukee etenkin velallisten kotitalouksien ostovoimaa ja mahdollisuuksia kuluttaa.

Yksityisen kulutuksen kasvu kiihtyy vuosina 2026–2027. Ostovoima vahvistuu jälleen, kun

suhdanne voimistuu, työllisyys paranee ja kotitalouksien tulot kasvavat. Myös kuluttajien luottamus talouteen toipuu vähitellen. Inflaatio pysyy lähivuosina maltillisena, mikä ansiosta kotitaloudet pystyvät yhä säästämään osan tuloistaan. Säästämisaste pysyykin yli 2 prosentissa koko ennustejakson ajan.

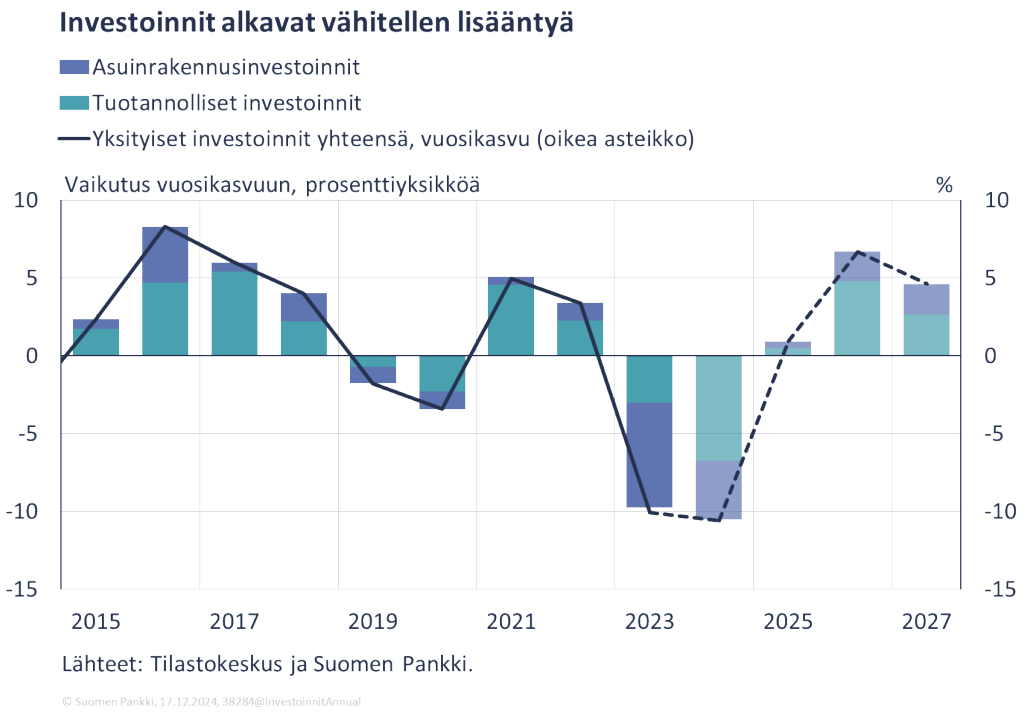
Usko investointeihin alkaa vähitellen palautua

Yksityiset investoinnit supistuivat voimakkaasti vuonna 2023. Erityisesti asuinrakentaminen on ollut pahoissa vaikeuksissa, mutta myös tuotannolliset investoinnit ovat vähentyneet merkittävästi. Ennusteen mukaan yksityisten investointien heikko suhdanne ei helpota vuonna 2024, ja ne supistuvat edelleen huomattavasti edellisvuodesta (kuvio 5).

Asuinrakentaminen vähenee vuositasolla yhä voimakkaasti vuonna 2024. Asuntojen rakennuslupahakemusten ja aloituksien määrät ovat vähentyneet poikkeuksellisen paljon, lähelle 1990-luvun laman lukemia. Uusia myymättömiä asuntoja on edelleen paljon, eikä näin ollen uusia rakennushankkeita juurikaan aloiteta. Myös kuluttajat ovat edelleen varovaisia. Markkinaehtoinen rakentaminen on romahtanut poikkeuksellisen vähäiseksi, ja asuinrakentaminen on ollut pitkälti julkisesti tuetun rakentamisen, kuten ARA-tuotannon, varassa vuoden 2024 aikana.

Myös tuotannolliset investoinnit supistuvat vuonna 2024, sillä heikot kysyntänäkymät vähentävät yritysten investointihalukkuutta. Kansainvälisen talouden epävarmuus on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana geopoliittisten jännitteiden, konfliktien ja Yhdysvaltojen tulevan hallinnon politiikkaan liittyvien huolien vuoksi, mikä myös heikentää yritysten investointeja vuositasolla. Muun muassa vihreän energian investoinnit ovat jo ottaneet takapakkia, kun yritykset ovat peruneet tai lykänneet hankkeitaan.

Kuvio 5.



Vuonna 2025 yksityiset investoinnit alkavat hitaasti kasvaa (kuvio 5). Asuinrakentamisen laskusuhdanne hellittää, mutta kasvu käynnistyy hyvin hitaasti. Tuotannolliset investoinnit alkavat vähitellen kasvaa vuonna 2025, kun kysyntä vahvistuu. Rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkojen laskevan, mikä tukee investointien kasvun käynnistymistä.

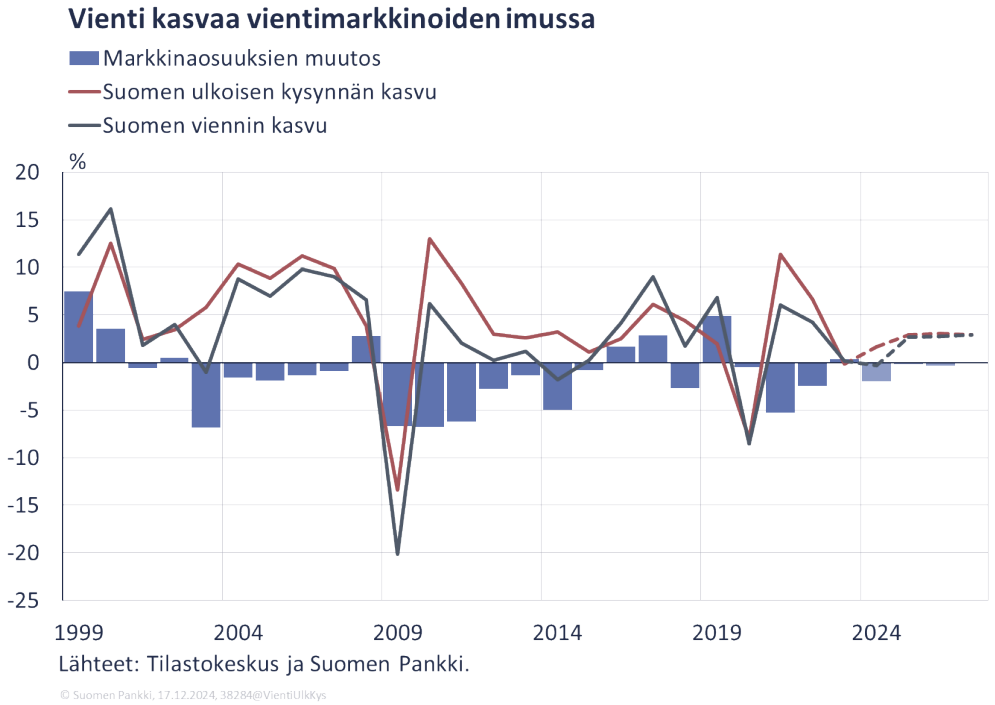
Yksityisten investointien kasvu kiihtyy vuosina 2026–2027, kun sekä asuinrakentaminen että tuotannolliset investoinnit piristyvät. Rahoitusmarkkinoilla korkotason odotetaan pysyvän alhaisena myös vuosina 2026 ja 2027. Kuluttajien luottamus vahvistuu, mikä alkaa vähitellen näkyä uusien asuntojen kysynnän elpymisenä. Se vilkastuttaa erityisesti markkinaehtoista asuntojen rakentamista. Sen sijaan julkisesti tuetun asuinrakentamisen arvioidaan vähenevän. Väestö kasvaa kasvukeskuksissa, ja asuntotarpeen lisääntyminen piristää asuntorakentamista ennustejakson loppupuolella. Asuinrakentamisen määrä jää lähivuosina kuitenkin kauas huippuvuosista.

Myös tuotannollisten investointien kasvu jatkuu vuosina 2026–2027, mutta kaiken kaikkiaan melko vaimeana. Kysyntä kasvaa tärkeimmillä vientimarkkinoillamme, kun kansainvälisen talouden suhdanne vahvistuu. Tämä saa vientiyritykset lisäämään tuotantokapasiteettiaan. Myös kotimainen tuotanto vähitellen toipuu, kun suhdannenäkymät paranevat ja luottamus talouden kehitykseen paranee. Tästä huolimatta tuotannollisten investointien määrä jää selvästi vähäisemmäksi kuin vuonna 2022.

Vienti kasvaa tummien pilvien varjossa

Viennin kasvu jäi hyvin vaatimattomaksi vuonna 2023 (kuvio 6). Tavaroiden vienti kasvoi, mutta palveluiden vienti väheni merkittävästi. Taloustilanne oli heikko Euroopassa ja muilla Suomen tärkeimmillä vientimarkkinoilla, erityisesti Saksassa ja Ruotsissa, ja taloudellinen epävarmuus oli suurta.

Kuvio 6.



Ennusteen mukaan Suomen vienti kehittyy kokonaisuutena melko heikosti myös vuonna 2024. Vientimarkkinoiden kasvu on edelleen vaimeaa, ja epävarmuus kansainvälisen talouden kehityksestä heikentää yritysten investointeja Suomen tärkeimmillä vientimarkkinoilla. Lisäksi viennin vuosikasvua hidastavat kertaluonteiset tekijät, kuten alkuvuoden poliittiset lakot. Vuoden 2024 kesän ja syksyn aikana viennissä on näkynyt kuitenkin jo kasvun merkkejä.

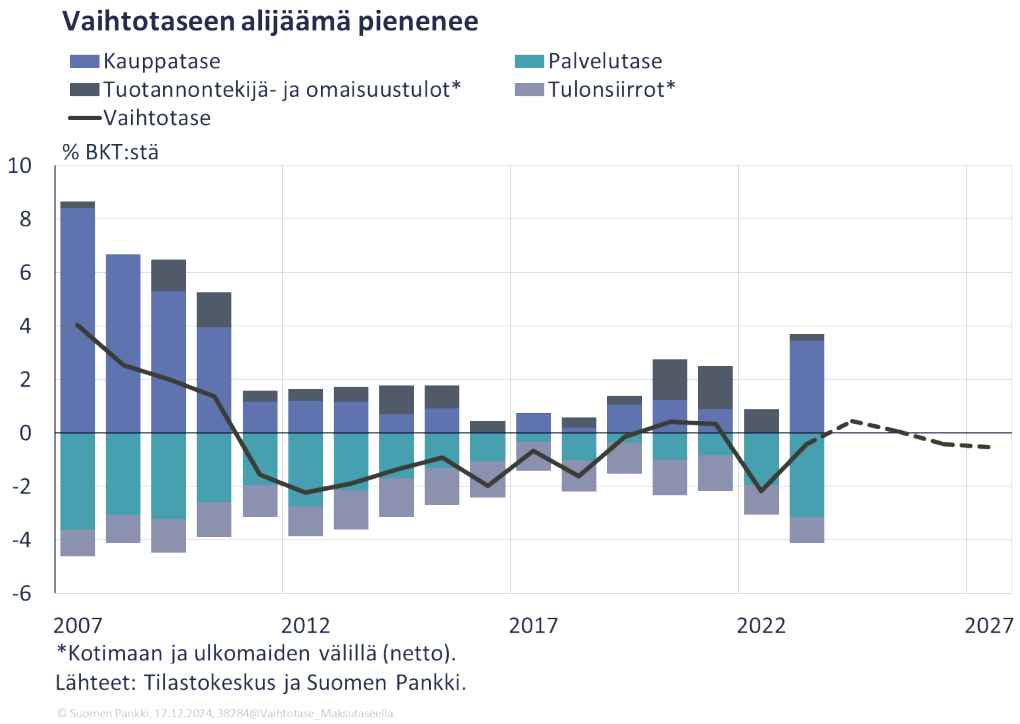
Vienti piristyy vuonna 2025, kun maailmankaupan kasvu hieman vauhdittuu (kuvio 6). Rahapolitiikka on jo keventynyt ja korkotaso laskenut globaalisti, mikä lisää talouden aktiviteettia ja piristää tuotannollisia investointeja maailmalla. Yritykset lisäävät tuotantokapasiteettiaan ja korvaavat olemassa olevaa pääomakantaa.

Tuonti on viimeisten parin vuoden aikana kasvanut hitaammin kuin vienti, mikä on vahvistanut nettovientiä. Myös tuonti alkaa kuitenkin kasvaa ensi vuodesta alkaen, kun kotimainen kysyntä vahvistuu. Kotimaisessa tuotannossa käytetään paljon tuontipanoksia, mikä lisää tuontia. Osin

myös puolustukseen liittyvät hankinnat lisäävät tuontia.

Kauppatase vahvistui selvästi vuonna 2023, mikä pienensi vaihtotaseen alijäämää (kuvio 7). Vuonna 2024 kauppatase on ennusteen mukaan yhä ylijäämäinen ja vaihtotase on likimain tasapainossa. Ennustejakson loppupuolella vaihtotase painuu jälleen hieman alijäämäiseksi, kun tuonti kasvaa suhteessa vientiin. Vuonna 2027 alijäämää kertyy noin 0,5 % suhteessa BKT:hen.

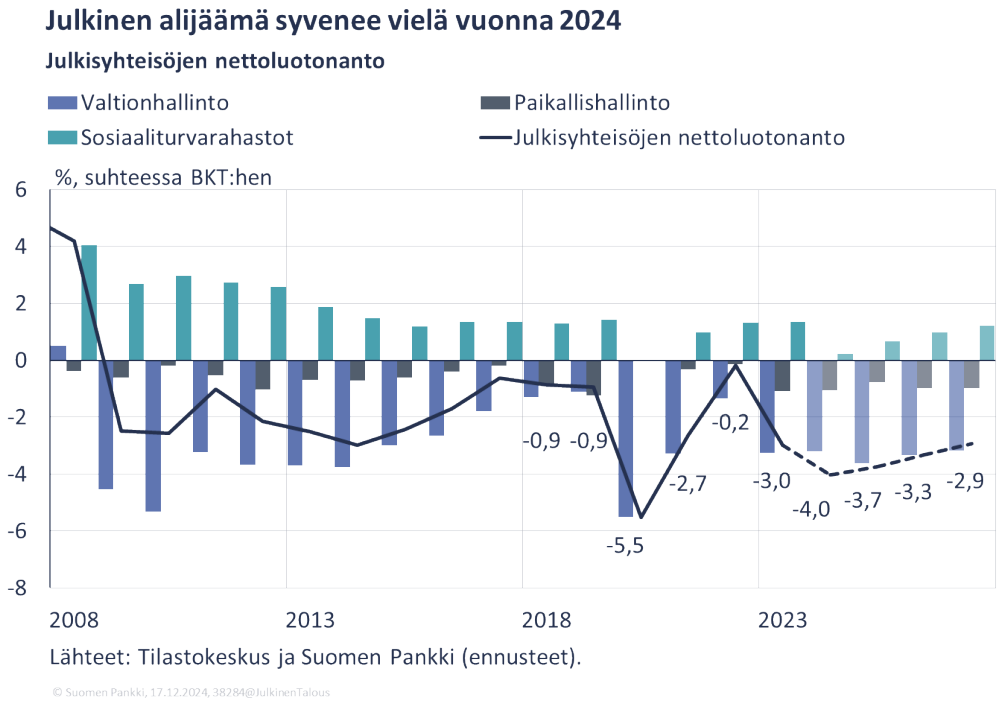
Kuvio 7.



Julkinen talous pysyy alijäämäisenä

Julkisyhteisöjen alijäämä suhteessa BKT:hen heikkenee ennusteen mukaan 4 prosenttiin vuonna 2024 (kuvio 8). Tämän jälkeen talouskasvu voimistuu, inflaatio ja kustannusten nousu pysyvät maltillisena ja päätösperäiset säästötoimet alkavat vahvistaa julkista taloutta. Alijäämä alkaa hitaasti supistua mutta painuu EU-sääntöjen mukaisen 3 prosentin viitearvon alapuolelle kuitenkin vasta vuonna 2027.

Kuvio 8.



Verotulot kehittyvät vuonna 2024 edellisvuotta suotuisammin, mutta sosiaaliturvamaksujen kevennykset tekevät loven julkiseen talouteen. Korkotason nousu on kasvattanut julkisia omaisuustuloja, mutta niiden kasvu hidastuu vuodesta 2024 lähtien. Vuodesta 2025 alkaen hallituksen päättämät välillisten verojen – ennen kaikkea arvonlisäverotuksen – kiristykset parantavat julkisen talouden rahoitusasemaa.

Julkisen talouden menot kasvavat kuitenkin tuloja nopeammin vielä vuonna 2024, jonka jälkeen julkisen talouden alijäämä alkaa pienentyä. Hallituksen päättämät sopeutus- ja säästötoimet alkavat kohentaa valtion- ja paikallishallinnon talouden tasapainoa erityisesti vuodesta 2025 alkaen. Samaan aikaan niiden taloutta rasittavat kuitenkin aiemmin sovitut suuret palkankorotukset sekä julkisen palvelutarpeen ja korkomenojen kasvu. Lisäksi säästötoimien vastapainona ovat muun muassa puolustukseen ja T&K-rahoitukseen liittyvät menolisäykset. Hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistus vuonna 2025 kasvattaa hetkellisesti valtionhallinnon alijäämää ja pienentää vastaavasti paikallishallinnon alijäämää.[3]

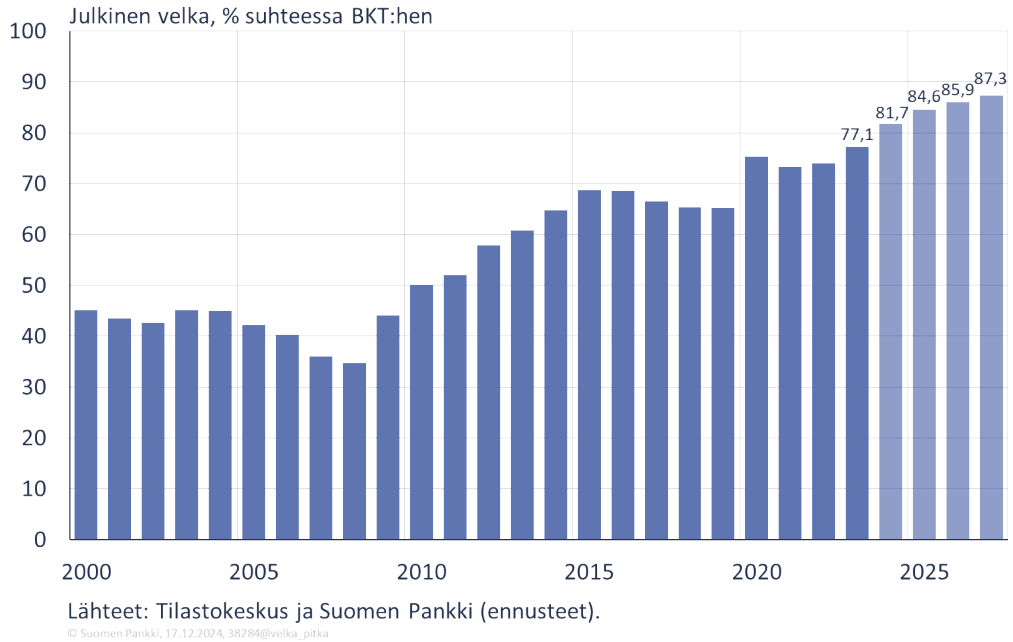
Indeksikorotukset nostavat eläkemenoja voimakkaasti vielä vuonna 2024. Eläkemenojen kasvu ja sosiaaliturvamaksujen kevennykset heikentävät reilusti sosiaaliturvarahastojen ylijäämää vuonna 2024. Työttömyysetuuksiin tehtyjen heikennysten vuoksi työttömyysmenot eivät kasva kuluvana vuonna heikentyvästä työmarkkinatilanteesta huolimatta. Maksettavien sosiaalietuuksien kasvu hidastuu vuodesta 2025 alkaen, ja sosiaaliturvarahastojen ylijäämä alkaa jälleen kasvaa.

Julkiset investoinnit kasvavat merkittävästi vuonna 2025 alkavien monitoimihävittäjien toimituksien sekä Ukrainaan toimitetun kaluston korvaamisen vuoksi. Lisäksi rajavartiolaitos hankkii uusia partioaluksia, ja Laivue 2020 -alusten valmistuminen lisää investointeja ennustejakson lopulla.

Julkinen velka oli vuoden 2023 lopussa 77 % suhteessa BKT:hen, ja kuluvana vuonna velkasuhde lähestyy 82:ta prosenttia (kuvio 9). Velkasuhteen kasvu johtuu valtion- ja paikallishallinnon syvistä alijäämistä, mutta erityisen nopeaksi velkasuhteen kasvun vuosina 2024–2025 tekee nimellisen BKT:n heikko kehitys. Velkasuhde on 87 prosentissa vuoden 2027 loppuun mennessä.

Kuvio 9.

Alijäämä ja heikko talouskasvu kasvattavat velkasuhdetta



Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki (ennusteet).

© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@velka_pitka

Tarjonta ja suhdannetilanne

Suomen talous elpyy hitaasti taantumasta. Vuonna 2025 tuotantokuilu pysyy negatiivisena ja resurssit ovat vajaakäytössä. Työttömyysaste on korkea ja ylittää rakennetyöttömyyden myös vuosina 2025–2026. Vuonna 2026 talouskasvu vahvistuu suhdanneluonteisesti ja talous kasvaa potentiaalista vauhtiaan nopeammin, mikä parantaa työllisyyttä. Kasvun kiihtyminen on tilapäistä, sillä tuotannon potentiaalinen kasvuvauhti on hidas ja viime vuosien kriisit ovat saattaneet hidastaa sitä entisestään.

Työmarkkinat elpyvät suhdanteen perässä

Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne painaa työmarkkinoita. Työllisyysaste on laskenut vuoden 2022 ennätyksellisen korkeista lukemista, ja työttömyys on lisääntynyt. Tehdyt työtunnit ovat vähentyneet työllisten määrää nopeammin. Tämä on osittain seurausta lomautusten kasvusta, mutta lisäksi työtunnit työntekijää kohti ovat vähentyneet trendinomaisesti ja osa-aikatyön osuus on kasvanut viime vuosina.

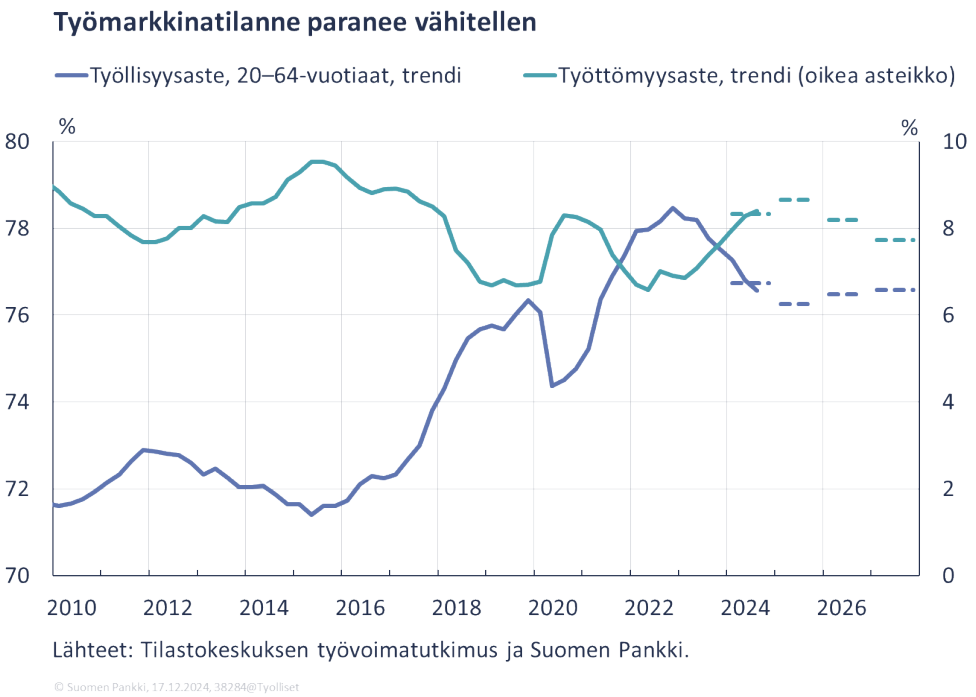
Heikko suhdannetilanne on vähentänyt työvoiman kysyntää. Tämä on näkynyt avoimien työpaikkojen jyrkkänä vähenemisenä. Lisäksi lomautukset ja irtisanomiset ovat lisääntyneet vuoden 2024 aikana. Työmarkkinoiden osallistumisaste on kuitenkin pysynyt korkeana. Työttömyys on kasvanut, sillä virta työttömyyteen on lisääntynyt niin työllisistä kuin työvoiman ulkopuolisesta väestöstä ja työttömien työllistyminen on hidastunut. Työttömyysasteen arvioidaan olevan tällä hetkellä rakenteellista työttömyysastetta suurempi.

Ennustejakson alussa suhdanne ei vielä voimistu niin, että työvoiman kysyntä kasvaisi riittävästi työllisyystilanteen parantamiseksi ja työttömien määrä alkaisi pienentyä. Tämän vuoksi työmarkkinatilanne heikkenee nykyisestä vielä ennustejakson alussa. Vuonna 2025 työllisyysaste laskee hieman ja on 76,3 % (kuvio 10). Työttömyysaste on 8,7 % vuonna 2025.

Suhdannetilanteen parantuessa työvoiman kysyntä kasvaa ja työllisyysaste nousee 76,6 prosenttiin vuonna 2027. Työllisyysaste ei palaudu ennustejakson lopulla vuoden 2022 korkeisiin 78 prosentin lukemiin, koska työllisyys oli silloin hyvää osin suhdanneluonteisesti, korkeasuhdanteen ansiosta. Viime vuosina työllisyys on kasvanut voimakkaasti julkisella sektorilla. Tämän ei uskota jatkuvan ennustejaksolla, mikä myös vaimentaa työllisyyskehitystä.

Työttömyysaste alkaa samoin laskea suhdannetilanteen parantuessa ja on 8,2 % vuonna 2026. Vuonna 2027 työttömyysaste on 7,7 % ja on silloin tavoittanut rakenteellisen työttömyysasteen tason.

Kuvio 10.

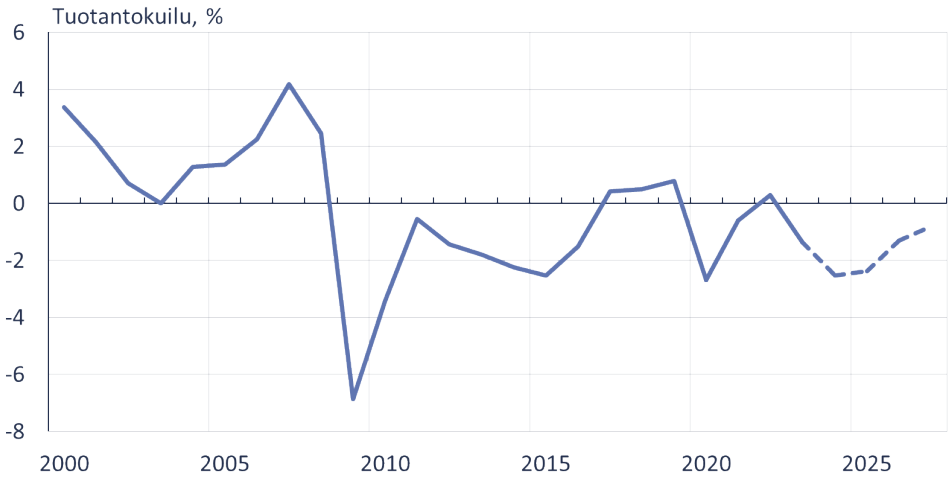


Potentiaalinen tuotanto kasvaa hitaasti

Suomen talous elpyy hitaasti taantumasta. Vuonna 2025 tuotantokuilu pysyy selvästi negatiivisena ja talouden resurssit ovat edelleen vajaakäytössä.[4] Vuonna 2026 talouskasvu vahvistuu suhdanneluonteisesti ja ylittää potentiaalisen tuotannon kasvun. Vuoden 2027 lopussa talous saavuttaa tasapainoisemman tilan, kun tuotantokuilu on lähes neutraali ja kasvu lähellä potentiaalia (kuvio 11).

Kuvio 11.

Tuotantokuilu pysyy selvästi negatiivisena vuonna 2025, ja talouden resurssit ovat edelleen vajaakäytössä



Tuotantokuilu arvioitu havaitsemattomien komponenttien mallin (UCM) avulla.
Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@OutputGap_FI

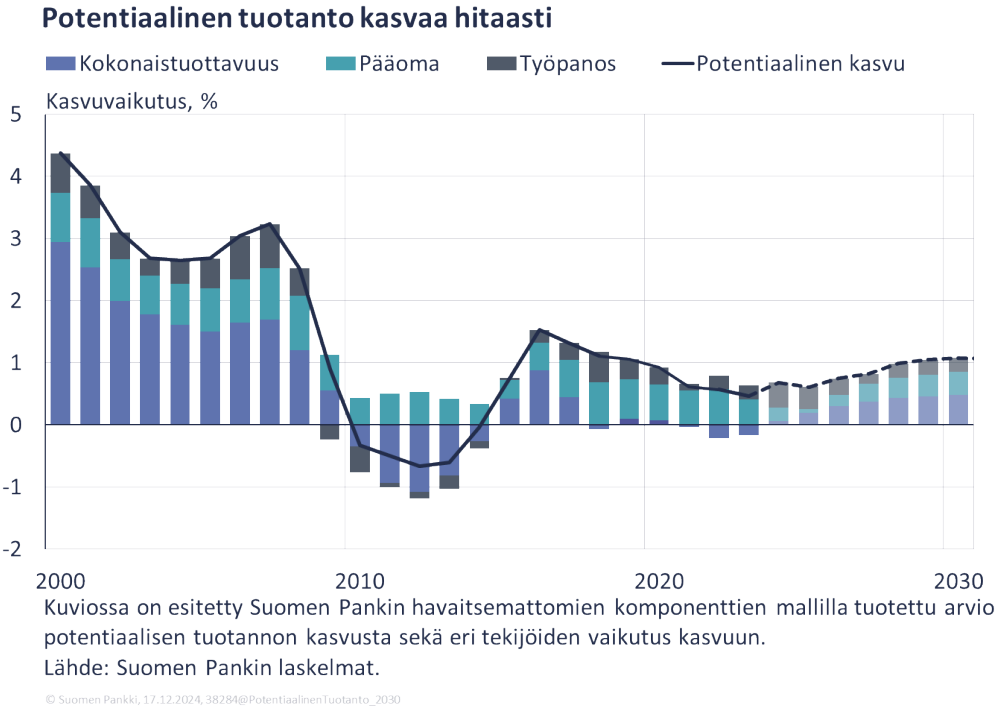
Suomen potentiaalisen tuotannon kasvu on vuosina 2024–2027 hidasta, keskimäärin alle prosentin vuodessa (kuvio 12). Kaikkien tuotannontekijöiden (pääoma, työpanos, kokonaistuottavuus) kasvu on vaisua.

Investointien ja siten myös pääomakannan kasvu on hidasta ennustejakson alkupäässä, mikä vaimentaa potentiaalisen tuotannon kasvua. Taloudellinen epävarmuus ja aiemmin nousseet yrityslainojen korot ovat vähentäneet tuotannollisten investointien houkuttelevuutta. Markkinoilla odotetun korkojen laskun myötä ja epävarmuuden hiljalleen hellittäessä tilanne hieman kohenee ennustejakson loppua kohden. Viimeaikaiset kriisit ovat kuitenkin heikentäneet kokonaistuottavuuden kasvua Venäjän-kaupan menetyksen, tuotantoketjujen uudelleenjärjestelyjen ja kalliimpien tuotantopanosten käyttöönoton vuoksi.[5] Lisävaikeudet kansainvälisessä kaupassa voivat pahentaa tilannetta. Tuottavuuden kasvua heikentää myös se, että viime vuosien työllisyyskasvusta valtaosa on koskenut yksityisen sektorin sijaan julkisia palveluja, joissa tuottavuuskasvu on keskimäärin hitaampaa.

Työvoiman tarjonnan kasvu on aiemmin arvioitua nopeampaa. Työikäisten ihmisten määrä on alkanut kasvaa vuosina 2023–2024 lisääntyneen maahanmuuton vuoksi vähennyttyään pitkään sitä ennen. Tilastokeskuksen uuden väestöennusteen mukaan työikäisen väestön määrä kasvaa jatkossakin nettomaahanmuuton ansiosta. Tämä tukee potentiaalisen tuotannon kasvua (kuvio 12). Työvoiman tarjontaa heikentää kuitenkin se, että työntekijät tekevät keskimäärin

huomattavasti vähemmän työtunteja kuin ennen koronakriisiä. Ikääntyminen heikentää myös keskimääräisten työtuntien kasvupotentiaalia, jos se lisää osa-aikatyötä. Lisäksi korkea rakenteellinen työttömyysaste vähentää työpanoksen osuutta tuotannosta.[6]

Kuvio 12.



Kuviossa on esitetty Suomen Pankin havaitsemattomien komponenttien mallilla tuotettu arvio potentiaalisen tuotannon kasvusta sekä eri tekijöiden vaikutus kasvuun.
Lähde: Suomen Pankin laskelmat.
© Suomen Pankki, 17.12.2024, 38284@PotentiaalinenTuotanto_2030

Kriisit vaikeuttavat potentiaalisen tuotannon arviointia

Viime vuosina useat eri kriisit ovat koetelleet taloutta. Tämä aiheuttaa epävarmuutta talouden kasvupotentiaalista. Se voi muuttua, mikäli nähdään pysyviä muutoksia esimerkiksi globalisaatiossa, tuotantomenetelmissä, energian hinnassa, kotitalouksien käyttäytymisessä tai maahanmuutossa.[7] Lisäksi ilmastonmuutos aiheuttaa epävarmuutta pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksiin.[8]

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja geopoliittiset jännitteet voivat heikentää talouden kasvupotentiaalia pitkäaikaisesti, jos ne pysyvästi vähentävät kansainvälistä kauppaa ja johtavat tehottomampaan globaaliin työnjakoon. Tämä hidastaisi tuottavuuden kasvua. Resurssien suuntaaminen puolustukseen tuottavien toimintojen sijaan voisi myös haitata tuottavuuden kasvua pitkällä aikavälillä. Lisäksi teknologinen kehitys, kuten tekoälyn käyttöönotto, voi kohentaa tuottavuutta.

Pääomakannan kehitykseen vaikuttavat useat vastakkaiset voimat. Yhtäältä tuotannon

uudelleenjärjestely ja mahdollisesti mittavat investoinnit vihreään siirtymään vahvistaisivat pääomakantaa. Toisaalta investointeja voidaan peruuttaa tai lykätä geopoliittisen ja kauppapolitiikan epävarmuuden vuoksi, mikä heikentäisi pääomakannan kasvua lyhyellä aikavälillä.[9]

Osa pääomakannasta voi myös muuttua käyttökelvottomaksi, jos energian saatavuudessa olisi merkittäviä häiriöitä tai jos energian hinnat nousisivat pysyvästi korkeiksi. Myös saastuttavan pääomakannan poistaminen heikentää pääomakantaa, ja sen korvaaminen vähemmän saastuttavalla vaatii uusia investointeja, jotta pääomakanta pysyisi ennallaan.

Työpanoksen kehitykseen liittyy paljon epävarmuutta mm. sen suhteen, minkälaiseksi maahanmuutto Suomeen muotoutuu ja miten maahanmuuttajat onnistutaan integroimaan työmarkkinoille. Lisääntynyt etätyö viimeaikaisten kriisien jälkeen voisi parantaa työvoiman tarjontaa, jos lisätty joustavuus työnteossa kannustaa useampia työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä osallistumaan työmarkkinoille. Työn tarjonnan kasvu vahvistaisi osaltaan potentiaalista tuotantoa.

Hinnat ja kustannukset

Inflaatio on hidastunut vuonna 2024 selvästi vuosina 2022–2023 koetun nopean inflaation jakson aikaisista lukemista. Arvonlisäveron ja muiden välillisten verojen korotukset kuitenkin vauhdittavat kuluttajahintojen nousua erityisesti vuonna 2025. Kotitalouksien ostovoiman ja kulutuskysynnän kasvu pitävät yllä inflaatiota vuosina 2026–2027. Inflaatio pysyy silti vuositasolla alle 2 prosentissa koko ennustejakson ajan. Nimellisansioiden nousu jatkuu lähivuosina, ja myös reaaliansiot nousevat. Suomen talouden kustannuskilpailukyky on kohentunut euroalueeseen nähden vuonna 2024 ja pysyttelee lähes ennallaan vuosina 2025–2027.

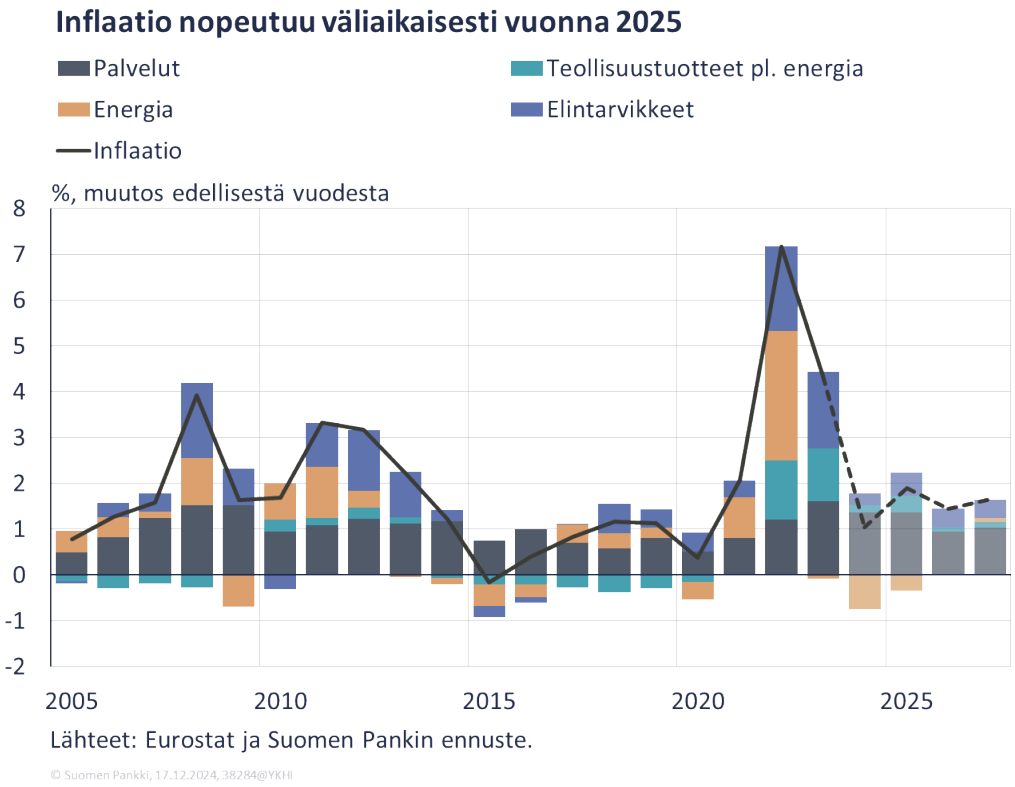
Inflaatio pysyy lähivuosina alle kahden prosentin

Inflaatio yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattuna on hieman nopeutunut viime kuukausina. Kuluttajahintojen nousu johtuu erityisesti yleisen arvonlisäverokannan nostosta 25,5 prosenttiin syyskuussa 2024. Myös rahapolitiikan aiemman kiristymisen inflaatiota hidastavat vaikutukset ovat alkaneet jo lieventyä. Heikko suhdanne, kuluttajien varovaisuus ja laskeneet energian hinnat ovat kuitenkin pitäneet inflaatiota maltillisena. Kuluvana vuonna inflaatio jää 1,0 prosenttiin (kuvio 13).

Kotimaan taloussuhdanne alkaa hiljalleen elpyä, ja inflaatio kiihtyy 1,9 prosenttiin vuonna 2025. Veronkorotusten inflaatiota kiihdyttävät vaikutukset ovat voimakkaimmillaan vuonna 2025, kun

myös alennettuja ALV-kantoja, tupakkaveroa, virvoitusjuomaveroa ja väkevien juomien alkoholiveroa korotetaan.[10] Elintarvikkeiden ja energian vaikutuksista puhdistettu pohjainflaatio nopeutuu 2,5 prosenttiin ja myös elintarvikkeiden (ml. alkoholi ja tupakka) hinnat nousevat selvästi. Muista eristä poiketen energian kuluttajahinnat kuitenkin laskevat edelleen maltillisesti.

Kuvio 13.



Vuonna 2026 inflaatio hidastuu 1,5 prosenttiin, kun edeltävän vuoden veronkorotusten inflaatiota kiihdyttävät vaikutukset väistyvät. Talouden suhdanne kuitenkin kohenee ja kotitalouksien ostovoima kasvaa, minkä seurauksena kotimainen kulutuskysyntä ylläpitää inflaatiota. Vuonna 2027 inflaatio kiihtyy hieman. Tuotantokuilu on kuitenkin edelleen negatiivinen, eli taloudessa on vapaata kapasiteettia ja kuluttajahintojen nousupaineet pysyvät maltillisina. Inflaatio pysyy siten edelleen alle 2 prosentissa.

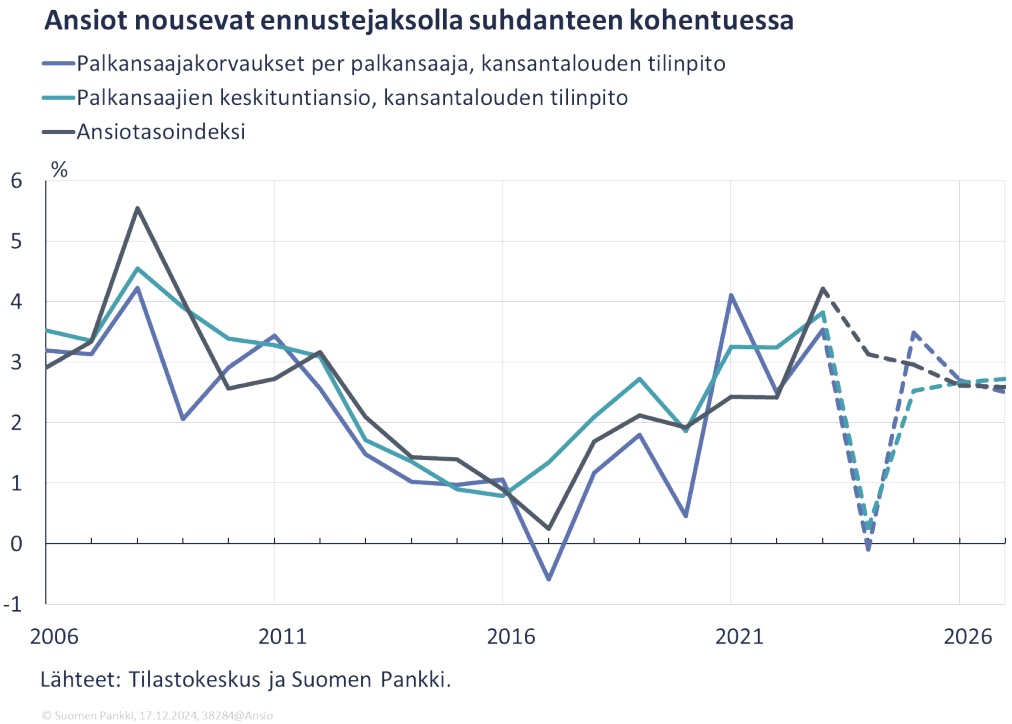
Asunto- ja kulutusluottojen korkojen odotetaan laskevan markkinoiden korko-odotusten mukaisesti, mikä mekaanisesti hidastaa lähivuosina kansallisella kuluttajahintaindeksillä (KHI) mitattua inflaatiota. Näin mitattu inflaatio jääkin alle prosenttiin vuonna 2025 ja kiihtyy vain hieman vuonna 2026.

Palkansaajien reaaliansiot nousevat lähivuosina

Syksyllä 2024 alkanut neuvottelukierros uusista työehtosopimuksista määrittelee pitkälti vuosien 2025 ja 2026 nimellisansioiden nousuvauhdin. Suomen Pankin ansioennusteen laadinnassa on hyödynnetty pitkän aikavälin havaittuun yhteyteen perustuvaa oletusta, että reaalipalkat nousevat suunnilleen samaa tahtia työn tuottavuuden kasvun kanssa. Ansiotasoindeksillä mitattujen nimellisansioiden ennakoidaan tämän oletuksen perusteella nousevan noin 3 % vuonna 2025 ja edelleen noin 2,6 % vuosina 2026 ja 2027 (kuvio 14). Kun samaan aikaan vuotuinen inflaatio jää ennustejaksolla keskimäärin selvästi alle 2 prosenttiin, ylittävät palkansaajien reaaliansiot ennustejakson lopulla vuoden 2021 tason.

Kansantalouden tilinpidon mukaiset palkat ja palkkiot ovat vuonna 2024 kehittyneet heikosti huonon suhdanteen vuoksi. Tämän lisäksi työnantajien työttömyysvakuutusmaksujen alennus on hidastanut palkansaajakorvausten kasvua. Näin ollen tilinpidon mukaisten ansiomittareiden kehitys jää kuluvana vuonna heikoksi. Ansiokehitys kuitenkin paranee ennustejaksolla suhdanteen kohentuessa.

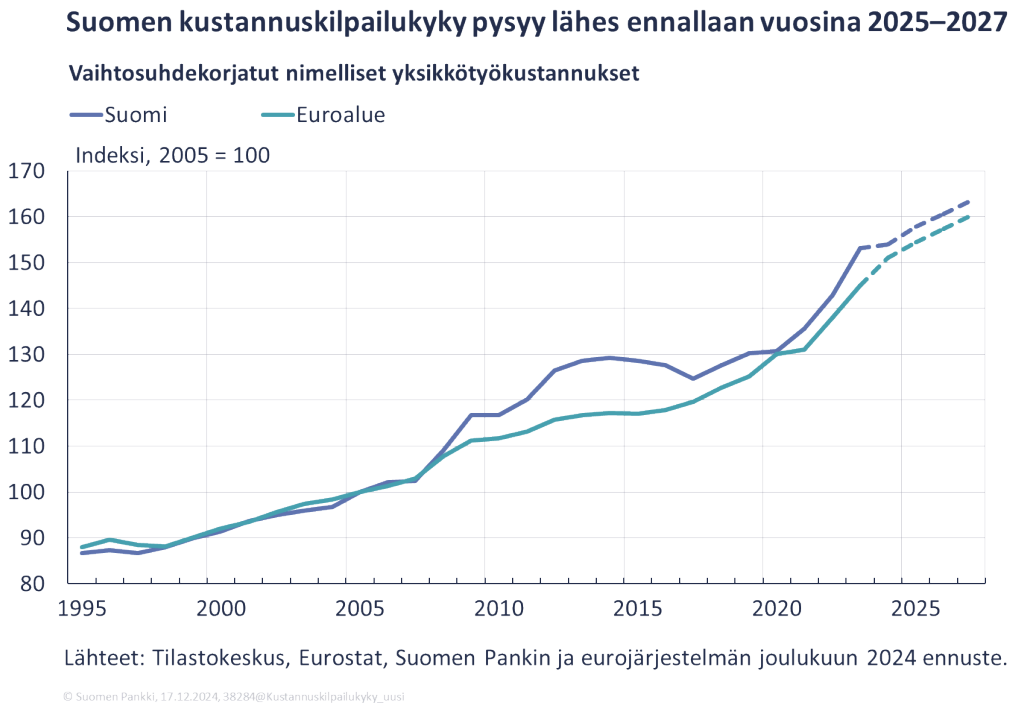
Kuvio 14.



Suomen suhteellisilla vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattu kustannuskilpailukyky on kohentunut vuonna 2024 euroalueen keskiarvoon nähden, koska työn hinta on noussut euroalueella selvästi. Suomen kustannuskilpailukyky pysyy ennusteen mukaan

lähes ennallaan vuosina 2025–2027 (kuvio 15). Sekä työn hinnan nousu että työllistä kohden laskettu työn tuottavuuden kasvu ovat lähellä euroalueen keskimääräistä.

Kuvio 15.



Riskiarvio

Suomen talousnäkymissä on lähivuosina paljon epävarmuuksia. Talouskasvun suhteen riskit painottuvat ennustettua hitaamman kasvun suuntaan, mutta ennusteen inflaatioriskit ovat paremmin tasapainossa.

Maailmankaupan toimintaympäristö on muuttumassa Suomen viennin kannalta epäsuotuisasti. Yhdysvallat uhkaa asettaa uusia tullimaksuja, jotka saattavat koskea myös Euroopasta tulevaa tuontia. Toteutuessaan maksut haittaisivat Suomen vientiä sekä suoraan että hidastamalla Suomen muiden vientimarkkinoiden kasvua (ks. Tullit ja kauppapoliittinen epävarmuus heikentävät talouskasvua). Korkeat tullit Kiinan tuonnille voivat houkutella kiinalaisyritykset etsimään Yhdysvaltain-viennille korvaavia markkinoita Euroopasta, mikä kiristäisi kilpailua Suomen tärkeimmillä vientimarkkinoilla. Kaupan esteiden lisääntyminen kasvattaa myös kitkaa kansainvälisissä tuotantoketjuissa. Yhdysvaltain ja Kiinan välisten taloussuhteiden heikkeneminen saattaa pahimmillaan kärjistyä kauppasodaksi.

Myös geopoliittiset jännitteet Ukrainassa ja Lähi-idässä lisäävät maailmantalouden epävakautta.

Venäjän hybridivaikuttaminen Suomessa ja Suomen lähialueilla haittaa kotitalouksia ja yrityksiä sekä lisää yleistä epävarmuutta. Lähi-idän tilanteen eskaloituminen voi aiheuttaa häiriöitä energiamarkkinoille ja yritysten tuotantoketjuihin.

Rakennusalan toipuminen on hataralla pohjalla. Jos kotitalouksien luottamus pysyy heikkona, korkojen laskukaan ei välttämättä riitä elvyttämään asuntojen kysyntää. Ilman julkisesti tuettua asuntotuotantoa asuntorakentamisen lamasta olisi tullut vieläkin syvempi. Tuetun asuntotuotannon määrää kuitenkin leikataan merkittävästi, mikä voi jarruttaa asuntorakentamisen elpymistä odotettua voimakkaammin. Jos rakentamisen lamaannus pitkittyy, alalla voidaan menettää työpaikkoja ennustettua enemmän. Hiukan pitemmällä aikavälillä asuntotuotannon vähäisyys toisaalta kasvattaa riskiä asuntojen ylikysynnästä. Lähivuosina asuntojen kysyntää kasvattaa myös aiemmin arvioitua vilkkaampi maahanmuutto.

Julkista taloutta on tasapainotettu vuonna 2024 menoleikkauksilla ja veronkorotuksilla, ja sopeutukset jatkuvat vielä vuonna 2025. Toimet leikkaavat ostovoimaa ja heikentävät myös kotitalouksien luottamusta. Yksityinen kulutus voikin supistua sopeutusten vuoksi odotettua enemmän.

Neuvottelutilanne työmarkkinaosapuolien välillä on kiristynyt syksyn aikana. Syksyn palkkaneuvotteluihin tuovat lisää painetta mahdolliset pyrkimykset saada palkankorotuksiin kompensaatiota hallituksen toteuttamista työmarkkinauudistuksista. Jos ratkaisun löytyminen neuvotteluissa pitkittyy, kasvaa laajojen työtaistelutoimien vaara.

Geopoliittinen epävarmuus ja äärimmäisten sääilmiöiden lisääntyminen ilmastonmuutoksen vuoksi kasvattavat riskiä globaaleista energian ja ruuan hintapiikeistä. Ne kiihdyttäisivät toteutuessaan inflaatiota myös Suomessa. Kotimaiset inflaatioriskit painottuvat sen sijaan ennustettua hitaamman inflaation suuntaan. Ennusteen kasvuriskeissä painottuu ennustettua hitaamman talouskasvun mahdollisuus, ja odotettua vaimeampi kysynnän kehitys hidastaisi myös Suomen inflaatiovauhtia. Työmarkkinoiden palkkapaineet kasvattavat toisaalta riskiä inflaation kiihtymisestä lyhyellä aikavälillä.

Suomen taloudessa on lähivuosina mahdollisuuksia myös ennustettua nopeampaan kasvuun. Suhdanteen käännekohdissa talous on usein elpynyt nopeammin kuin etukäteen on arvioitu. Varsinkin investoinnit voivat vielä yllättää myönteisesti, esimerkiksi energiantuotannossa ja energiaintensiivisillä toimialoilla.

Viitteet

1. Euroalueen ennusteeseen voi tutustua tarkemmin EKP:n verkkosivuilla. ↑
2. EKP:n ajankohtaisista rahapoliittisista päätöksistä voi lukea tarkemmin EKP:n ↑

verkkosivuilta.

3. Hyvinvointialueiden rahoitus tarkistetaan tilinpäätöstietojen perusteella toteutuneiden kustannusten mukaiseksi kahden vuoden viiveellä. Hyvinvointialuetalous oli vuonna 2023 tilinpäätösarviotietojen mukaan 1,35 miljardia euroa alijäämäinen. Tämän alijäämän sekä palvelutarpeen arvioidun kasvun ja indeksikorotuksen perusteella hyvinvointialueiden rahoitukseen lisätään pysyvää jälkikäteistarkistusta noin 1,5 miljardia euroa vuonna 2025. Vuodesta 2026 alkaen jälkikäteistarkistuksen määrää joko lisätään tai vähennetään vuosittain toteutuneen kustannuskehityksen mukaisesti. ↑
4. Potentiaalinen tuotanto kuvaa BKT:n määrää, kun talouden kaikki tuotannontekijät ovat normaalikäytössä. Tuotantokuilu kuvaa talouden todellisen BKT:n ja potentiaalisen BKT:n määrän tasoeroa. Kun todellinen ja potentiaalinen BKT ovat yhtä suuret ja kasvavat samaa vauhtia, tuotantokuilu on nolla ja talouden suhdanteen sanotaan olevan neutraali. ↑
5. Aiempaa kalliimpi ja vaihtelevampi energian hinta voi heikentää potentiaalista tuotantoa monta kanavaa pitkin. Ks. esim. Deutsche Bundesbankin (Deutsche Bundesbank (2022b) Impact of permanently higher energy costs on German potential output, Monthly Report, December 2022, pp. 29) ja EKP:n (ECB Bulletin 5/2022, Box 4) arviot. ↑
6. Ennustejaksolla potentiaalisen tuotannon arviossa käytetään teknistä oletusta, jossa osallistumisaste asetetaan edellisen suhdannesyklin keskimääräiselle tasolle. ↑
7. Euroopan komission kevätennusteen 2023 erityisteema. ↑
8. Ks. EKP:n artikkeli ilmastonmuutoksen vaikutuksista potentiaaliseen tuotantoon (How climate change affects potential output, ECB Economic Bulletin, Issue 6/2023). ↑
9. Esimerkiksi kasvanut epävarmuus ja korkea energian hinta vähentävät investointihalukkuutta. ↑
10. Virvoitusjuomaveron korotus vuodelle 2025 mainitaan valtion vuoden 2025 talousarvioesityksessä, mutta esitys siitä annetaan myöhemmin. ↑

Asiasanat

BKT, ennuste, inflaatio, korot, kotitaloudet, kulutus, talousennuste